

uvurderlig kilde til belysning af næsten alle sider af den tids historie, måske ikke mindst socialhistorien og kulturhistorien. Gennem de to registre kan man år for år følge personer, lokaliteter og emner i et omfattende stof, der hidtil har været udnyttet alt for lidt. Man må meget håbe, der vil være mulighed for, at udgivelsesarbejdet kan fortsætte, i hvert fald til 1648 og helst helt til enevældens indførelse i 1660. Man vil da have hele dette stof for en naturligt afgrænset periode, og 83 års udgiverarbejde vil ikke komme til at stå som en torso.

Ole Degn

Ebbe Gert Rasmussen: Bornholm 1658. Begivenhederne under Sveriges besiddelse af øen. (Udgivet af Bornholms historiske Samfund, 1967). 182 s.

Bornholm har en særlig stilling i kongeriget Danmark som den landsdel, der selv har sikret sit tilhørsforhold til riget. De begivenheder, der gik forud, den svenske besiddelse i året 1658, har adjunkt, cand. mag. Ebbe Gert Rasmussen detaljeret skildret i en bog, der oprindeligt var udformet som specialeopgave til sproglig-historisk skoleembedseksamen ved Københavns Universitet, men senere er omarbejdet og udvidet. Bogen er i øvrigt identisk med Bornholmske Samlinger, 2. rk. 3.

I indledningen skildres forholdet mellem Danmark og Sverige op til 1660, og der redegøres for kildematerialet og den foreliggende litteratur. Derefter følger afhandlingens to hovedafsnit, indgående analyser af det svenske styre, dets etablering og baggrund, og af den bornholmske opstand i december 1658. I to afsluttende af-

snit bringes en sammenfatning og en vurdering af den bornholmske opstands betydning.

I tilslutning til fremstillingen er det planlagt at udgive et tekstbind, der skal indeholde det vigtigste, fortrinsvis svenske kildemateriale til belysning af begivenhederne. Læserne af første bind vil føle sig hjemme i dette tekstbind. Fremstillingen belastes af, at forfatteren skriver et noget gammeldags og kancellipræget sprog.

Ole Degn

Finn Gad: Grønlands historie, II, 1700–1782, 1. og 2. halvbind. (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1969). 760 s.

I andet bind af sin store Grønlandshistorie skildrer lektor, cand. mag. Finn Gad forhold og begivenheder i perioden 1700–82. Dette tidsrum begynder med Hans Egedes missionsplaner og missionsvirksomhed i århundredets første årtier og slutter med handelsprojekter og handelsvirksomhed omkring 1780. Allerede omkring 1700 var handelen vel med i billedet, men væsentligst som et middel til missionens fremme, og først efterhånden blev den et mål i sig selv. Omkring de to poler, missionen og handelen, drejer skildringen sig. Andet bind får derved et helt andet præg end første.

Finn Gad har som grundlag for fremstillingen i dette bind haft et meget betydeligt trykt og især utrykt kildemateriale, der ikke tidligere har været benyttet. Dette har præget bindet, der er vokset helt ud over den lagte ramme; det er blevet på 760 sider, hvoraf godt 100 sider er udførlige noter og henvisninger, og det har måttet deles i to halvbind.